TEREZA SPENCEROVÁ: Rusko ovládlo syrskou šachovnici...

- CZ24 News | 24. října 2019

Spojené státy svým odsunem ze severovýchodu Sýrie otevřely Rusku dveře k rychlému zaplnění mocenského vakua, a samy se v syrském konfliktu stávají irelevantními.

Po šesti hodinách rozhovorů, během nichž Vladimir Putin s tureckým prezidentem Recepem Erdoganem jednali převážně sami, jen s tlumočníky, bylo dosaženo, Erdoganovými slovy, „historické dohody“. Jejich společné desetibodové memorandum v mnoha ohledech jen kopíruje dohodu mezi Tureckem a USA z minulého týdne, kdy Spojené státy stáhly své vojáky z „kurdského“ severovýchodu Sýrie a vpustily do oblasti tureckou armádu s džihádisty po boku. Klíčovými jsou přitom ale první dva body rusko-tureckého memoranda, které zachovávají současnou severní hranici mezi Sýrií a Tureckem, zaručují další krok k uchování syrské územní integrity a fakticky „boří“ případné Erdoganovy plány na obnovu Osmanské říše. Původní dohoda mezi Erdoganem a Trumpovým viceprezidentem Mikem Pencem totiž počítala s „bezpečnostním pásmem“ táhnoucím se 444 kilometrů na syrské straně hranice, do hloubky 30 kilometrů. Nyní ale Turecko kývlo, že svou působnost omezí jen na 120 kilometrů mezi městy Tal Abjád a Rás al Ajn, a co víc, z oblasti budou sice muset do pěti dnů odejít ozbrojenci kurdských Lidových obranných oddílů (YPG), ale nikoli například kurdští farmáři nebo civilisté obecně. Bezpečnostní záležitosti od YPG přebírá syrská vládní armáda a ruská vojenská policie, takže „etnická čistka“ syrského příhraničí, která je jedním z hlavních argumentů všech aktuálních kritiků Turecka, nebude tak rozsáhlá, jak ji Erdogan – přinejmenším svými proklamacemi o přestěhování milionů syrských uprchlíků z Turecka – plánoval.

Dohoda navíc výslovně uvádí, že Rusko a Sýrie jsou odpovědné za to, že do Turecka nebudou pronikat žádní bojovníci YPG a pomáhat na tureckém území v boji svým „bratřím“ ze Strany kurdských pracujících (PKK). Může to být samozřejmě v praxi problém, ale s výjimkou tureckých médií neexistují důvěryhodné zprávy, že by se něco takového opravdu dělo, natož ve velkém. Že by jen turecká paranoia, na jejíž „řešení“ mohlo Rusko (se Sýrií) kývnout o to snáz? Ostatně, obě strany se zavázaly „bojovat proti teroristům“. Přitom je ale jasné, že Turci proti „svým“ džihádistům, které na severovýchod Sýrie přivedli, válčit nebudou, ale Rusové a Syřané ano, z čehož pro změnu plyne, že proturecký džihád nebude mít velký prostor k dalšímu pronásledování Kurdů. Na druhu stranu platí, že syrsko-kurdská dohoda z minulého týdne mluví i o možném začlenění oddílů YPG i „amerických“ SDF do 5. brigády syrské vládní armády, a tak případně budou moci Kurdové proti džihádu bojovat dál.

Rusko-turecká dohoda v každém případě jasně ukazuje na Rusko coby na hegemona v Sýrii, ať si o tom kdokoli myslí cokoli, zatímco Turecku byla přisouzena role jednoho ze sice významných, ale přesto jen vedlejších hráčů, jemuž bylo povoleno získat jen zlomek toho, co původně chtěl. A lze takřka s jistotou předpokládat, že bude v blíže neurčeném časovém horizontu následovat oficiální obnovení turecko-syrské dohody z Adany, načež turecké jednotky odejdou ze Sýrie úplně.

Je příznačné, že Spojené státy svým odsunem ze severovýchodu Sýrie otevřely Rusku dveře k rychlému zaplnění mocenského vakua, a samy se v syrském konfliktu stávají irelevantními. Aktuálně totiž s novou dohodou mizí pro USA i většina manévrovacího prostoru, ať už se budou washingtonské diskuse o ponechání „stovek“ vojáků k „ochraně syrské ropy“ v okolí Dejrizoru, „kam syrská armáda ještě nedošla“ odvíjet jakkoli. „Můžeme si podobně fantazírovat, jak dlouho chceme,“ konstatoval pro Al Monitor šéf amerického Foreign Policy Research Institute Aaron Stein. „Ve skutečnosti už ale v Sýrii žádnou roli nemáme.“ „Američtí vojáci, kteří původně sloužili v Sýrii, připomínají Bludné

Holanďany, kteří bezcílně putují světem," dokresluje situaci americký expert na Blízký východ Juan Cole. „Ministr obrany Mark Esper tvrdil, že budou přesunuti na základny v západním Iráku, ale Bagdád okamžitě oznámil, že žádné takové povolení nevydal."

Rojava končí. Sýrie se o další krok vrací do svých původních hranic. Na jihu země je stále ještě americká základna Al Tanf a kolem ní „bezpečnostní pásmo". Většina syrských Kurdů nebude zabita v bojích s tureckou armádou, druhou nejsilnější v NATO. A přežije. Mnozí z nich to nejspíš jednou i ocení jako nejlepší ze všech špatných řešení. Vesměs emocionální diskuse o plusech a minusech takové situace se samozřejmě povedou ještě dlouho, ale…

A teď může pomalu začít rusko-syrská ofenzíva proti kajdistickému Idlíbu. A více než osmiletá syrská válka může pomalu skončit.

Tereza Spencerová